

Юбилеи

Проф. д-р Славчо Янев на 75 години

Славчо Янев е роден на 09.03.1935 г. в гр. Дупница. Завършил е с отличен успех Геолого-географския факултет на Софийския университет през 1958 г., специалност „геолог-геохимик“. През 1962 г. специализира 3 месеца седиментология в Университета в гр. Фрайберг, Германия и геотектоника в Геотектонския институт в Берлин. Защитил е кандидатска (докторска) дисертация по седиментология („литология“) през 1968 г. на тема: „Литология на младопалеозойските седименти в северозападна България“ и дисертация за доктор на геолого-минералогическите науки на тема „Седиментология на палеозойската ератема в България“ през 1995 г. Владее немски, испански, френски и руски език, ползва английски, италиански и няколко славянски езика.

Професионалната си кариера започва през 1958 г. в Комитета по геология. От 1960 г. е на работа в Геологическия институт като научен сътрудник. При активна научна дейност става ст.н.с. II ст. едва през 1987 г. поради произход от род с пострадали от „народната власт“ роднини.

От 1989 г. е научен секретар на Геологическия институт, а през 1992–1993 г. е назначен като и.д. директор на Геологическия институт (впоследствие като директор на института). По свое желание напуска административната работа, с висока оценка за работата си от страна на Ръководството на БАН. Бил е три мандата член на Общото събрание на учените в БАН от 1992 г. до края на 2003 г. и председател на Финансово-икономическата ко-

мисия в третото ОС на БАН. От 1986 г. е член на Научния съвет на Геологическия институт, а от 1998 г. – член на Специализирания съвет по геологически науки при ВАК и негов заместник-председател. От 1996 г. е ст.н.с. I ст. и ръководи до 2006 г. секция „Седиментология“ в Геологическия институт. Участвал е в редица експертни комисии в бившия Комитет по геология; два мандата в експертните комисии към Министерството на образованието и науката (по Науките за земята и Антарктическата комисия); в експертната комисия към Геоложкото картиране в мащаб 1: 50 000 и 1:100 000.

Ръководил е двама докторанти.

Научните публикации на Славчо Янев включват 5 монографии (три отпечатани в чужбина и две у нас) и общо над 230 научни труда и съобщения (около половината индивидуални, а другите колективни, като в повечето Янев е водещ автор). От тези трудове 62 са на български език, 19 – на руски и 174 – на западни езици (английски, немски, испански и френски). Статии и резюмета на С. Янев са отпечатани освен в България, още в Германия, Франция, Италия, Русия, Украйна, Испания, Австрия, Куба, Гърция, Аржентина, Полша, Сърбия, Румъния, Швейцария, Турция, Белгия, Япония, Бразилия и в международните издания на Elsevier, Springer-Verlag и др. Написал е още три научно-популярни книги и повече от 10 научнопопулярни статии. Тематично работите на Янев са насочени главно към седиментологията на палеозойската ератема в България, към

палеогеографията и тектонските събития през Палеозоя. Участвувал е и в множество приложни разработки и консултации, например за „Нефт и газ“, Варна, Плевен и Монтана, „Редки метали“, София. Няколко десетилетия е бил безплатен консултант по стратиграфия и седиментология на Палеозоя за Варненското, Монтанското и Плевенското геолого-проучвателно предприятие. Благодарение на това Янев е най-добрият и постоянно търсен съвременен познавач на Палеозоя в Мизийската платформа.

Основните приноси на С. Янев са в седиментологията на кластичните и карбонатните комплекси в Палеозоя на България и сравняването им с близки и по-отдалечени области, в изследването на кремъчните и соленосните комплекси и обстановките на тяхното образуване.

Особено значим е приносът на Янев за метода на теренния анализ на Балканите. Този метод му позволи да установи за първи път наличието на три различни предвариски палеозойски терена в България, разполагането им през Ордовика в южната приполярна област, последователната миграция на тези три терена през южната хумидна зона, южната аридна зона през Девона, през екваториалната тропическа зона през Карбона до северната аридна зона през Перма. Образуването на Вариския ороген е разгледано от него като акреция между настигащите се Балкански и Мизийски терени. Този принос бе нов за целия Балкански полуостров и бе развит едновременно с навлизането на метода на теренния анализ в напредналите страни от Европа и света. Тези резултати направиха ценен принос в изграждането на цялостната концепция за палеозойското развитие на голяма част от света – Европа, Южна Америка и Африка. Теренният анализ бе приложен чрез използването на комплекс от методи от колектив от разностранни специалисти, привлечени около Янев, като впоследствие резултатите бързо бяха възприети, разпространени и допълнени и в съседните страни – Сърбия, Гърция и Турция.

Приносите на Янев са оценени с награди от Съюза на учените в България, от Министерството на образованието и науката и от Българската академия на науките.

Значителен е приносът на юбилея в разработването на редица (8) геоложки обекти в Република Тунис. Негова е заслугата за откриването на едно уникално находище на живак, изучаването на няколко стратиформни оловно-цинкови находища. Той има оригинален принос за обясняване на някои орудявания с диапирни движения на соленосен Триас, създаващи условия за растеж на кръгови рифове, с радиални системи от пукнатини, запълвани с оловно-цинкови минерализации.

Янев е работил три години (1979–1981) с българската експедиция в Кубинската академия на науките по съставянето на геоложката карта на Куба в мащаб 1:100 000 и е автор на редица доклади. Дейността му е високо оценена от Кубинската академия на науките.

Янев е участвал в многогодишния Проект V за многостранното сътрудничество на бившите социалистически страни, в голям брой двустранни научни проекти – с Германия (ГДР), Италия, Испания, Франция, Югославия (Сърбия) и Турция. Съвместната работа, заложена с контактите на Янев със Сърбия и Турция, продължава и сега. Той е единственият български съавтор на картите на Московския и Артинския етаж в Перитетиската област, издадени от световно известни учени.

Славчо Янев е бил участник в редакционни колегии на издания в Сърбия (Терените на Сърбия), Италия (Натура Брешиана), Списанието на БАН и други издания. Той е търсен като рецензент от издания в Италия, Германия, Сърбия и други страни.

Членувал е в Българското геоложко дружество, Кубинското геоложко дружество, Геоложкото дружество на Тунис, Италианското геоложко дружество, Дружеството на пермските геолози (сега Дружество на пермските и триаски геолози), Седиментоложката асоциация, Съюза на учените в България и др.

Славчо Янев работи активно по подготовката на първия том за „Геология на България“ (частта за Палеозоя).

За мен и моите колеги от Геологическия институт при БАН, които сме изкушени от стратиграфията на Палеозоя в България и съседните страни, беше и е удоволствие да работим заедно с проф. Янев по много проекти и задачи, съзнавайки, че допринасяме за доказване и усъвършенстване на плейт-тектонския модел на палеозойското развитие на България – една от най-важните стъпки през последните 20 години по пътя към разбирането на древната история на нашата страна.

През последните месеци българското правителство и геоложката общественост се активизираха по темата „шистов газ“. Първата сериозна научно-приложна разработка на тази тема е за Силура и Долния Девон в Мизийската платформа. В основата лежи стратиграфската схема и седиментологията, разработени от Славчо Янев.

Проф. Славчо Янев е достоен представител на едно поколение, наречено от модерната психология „строителите“, защото с труда си са положили основите на съвременния свят след двете световни войни – света, който аз и моето поколение получихме като подарък още с раждането си. Труд, търпение, зачитане на реда и правилата, чест, морал, отговорност, самодисциплина и възискателност. Тази характеристика на поколението на строителите сякаш е „снета“ от проф. Славчо Янев. Стъпка по стъпка през десетилетията той достигна нивото на високо уважаван, цитиран и признат учен от европейски мащаб и остава над огорченията, причинени от дребнавата, некомпетентна и ограничена оценка на част от овластените български учени. Тях историята ще запомни като хора, които са работили по времето на Славчо Янев.

*Искра Лакова
Геологически институт при БАН*